



Managementsamenvatting

Evaluatie EnergyVille

Auteurs

Adriaan Smeitink MSc.

Luuk Brouwers MSc.

Femke van Wijk MSc.

Dr. Nicolaas Boon

Linde Soontiëns MSc.

Managementsamenvatting

Evaluatie EnergyVille

Auteurs

Adriaan Smeitink MSc.

Luuk Brouwers MSc.

Femke van Wijk MSc.

Dr. Nicolaas Boon

Linde Soontjens MSc.

Opdrachtgever

Het Departement van Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie

Publicatienummer

2025.180-11046

Citeren als

Dialogic: Smeitink, A., Brouwers, L., van Wijk, F., Boon, N. & Soontjens, L. (2026). *Evaluatie EnergyVille*. In opdracht van Het Departement van Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie.

Datum

14 juli 2026

Beeld omslag

[unsplash.com]

Managementsamenvatting

Aanleiding en doel van de evaluatie

In opdracht van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) heeft Dialogic een evaluatie uitgevoerd van Stichting EnergyVille, in het kader van het meerjarige convenant tussen het Vlaamse Gewest en Stichting EnergyVille voor de periode 2022–2026. Deze evaluatie is toegekend op basis van een overheidsopdracht en werd begeleid door een stuurgroep. Conform het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (W&I-decreet) is de Vlaamse overheid verplicht om vóór afloop van dit convenant de activiteiten van EnergyVille te evalueren aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die vastgelegd zijn in dit convenant.

Het doel van de evaluatie is tweeledig. Het eerste doel is om een ex-postanalyse en -beoordeling te geven van de werking, prestaties en impact van EnergyVille in de periode 2021/2022–2025 (en waar mogelijk 2026), tegen de achtergrond van een veranderende beleids- en maatschappelijke context. Het tweede doel is een ex-ante-analyse en -beoordeling over de toekomst van EnergyVille, onder meer door de toekomstige strategie, ambities en rol van EnergyVille te toetsen aan toekomstige Vlaamse en Europese beleidsdoelen en kennisbehoeften. De evaluatie vormt daarmee de inhoudelijke basis voor besluitvorming over een mogelijk toekomstig convenant en de verdere ontwikkeling van EnergyVille.

Aanpak van de evaluatie

In de evaluatie is gebruikgemaakt van diverse onderzoeksmethoden. Ten eerste is deskstudie uitgevoerd waarbij de relevante documenten zijn geanalyseerd (inclusief een financiële analyse). Daarnaast zijn door ECOOM¹ opgestelde analyses gebruikt. Verder hebben wij interviews gehouden met verschillende (interne en externe) stakeholders, een internationale benchmark ² en een netwerkanalyse uitgevoerd. Ook heeft er een plaatsbezoek plaatsgevonden van een internationaal expertenpanel en werd een toekomst- en systeemdialog georganiseerd met externe stakeholders.

Wat is EnergyVille?

EnergyVille is een Vlaams samenwerkingsverband op het gebied van energieonderzoek, bestaande uit vier onderzoeksinstituten: KU Leuven, VITO, imec en UHasselt. De samenwerking is sinds 2018 formeel vastgelegd in *Samenwerking EnergyVille* en is in 2020 aanvullend geïnstitutionaliseerd via de oprichting van Stichting EnergyVille. De stichting vervult een coördinerende en faciliterende rol en voert zelf geen onderzoek uit; het onderzoek wordt uitgevoerd door de EnergyVille-onderzoeksinstituten binnen de samenwerking. Daarbij vervult EnergyVille expliciet een rol in de

¹ Als onderdeel van de evaluatie heeft het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM), in opdracht van het Departement WEWIS, een bibliometrische, technometrische en innovatieanalyse uitgevoerd.

² De benchmarkinstituten zijn: TNO Energy & Materials Transition (TNO EMT, Nederland) en het Fraunhofer Institute for Energy Economics and Energy System Technology (Fraunhofer IEE, Duitsland).

verankering van energieonderzoek, testinfrastructuur, talentontwikkeling en industriële samenwerking op Thor Park in Genk.

EnergyVille combineert fundamenteel, toegepast en systeemgericht onderzoek over de volledige waardeketen van energiesystemen, van materialen en componenten tot geïntegreerde energiesystemen, beleidsanalyse en marktontwerp. De activiteiten zijn georganiseerd rond acht interdisciplinaire onderzoekslijnen en zijn sterk verankerd op Thor Park in Genk, waar EnergyVille beschikt over hoogwaardige onderzoeks- en testinfrastructuur.

Missie, doelstellingen en KPI's

De missie van Stichting EnergyVille is het bevorderen en coördineren van wetenschappelijk onderzoek naar duurzame energie en energiesystemen op nationaal en internationaal niveau, in lijn met het W&I-decreet en de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid.

In het convenant zijn vijf strategische doelstellingen vastgelegd:

1. Top energieonderzoek over acht onderzoekslijnen;
2. Brede samenwerking met de industrie en speerpuntclusters;
3. Koppeling van de energietransitie aan de digitale transformatie;
4. Human capital: aantrekken, opleiden en behouden van energie-expertise;
5. Outreach: het creëren van maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie.

Deze strategische doelstellingen zijn vertaald naar negen KPI's, die onder meer betrekking hebben op gezamenlijke publicaties, Europese onderzoeksprojecten, gebruik van test- en living-lab-infrastructuur, industriële interacties, doctoraatsopleidingen en outreach-activiteiten.

Financiering door de Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid financiert Stichting EnergyVille via een meerjarig convenant (2022–2026) met een jaarlijkse subsidie van € 3 miljoen. Deze middelen zijn primair bedoeld voor coördinatie, strategische sturing en samenwerking tussen de EnergyVille-onderzoeksinstituten en financieren onder meer 21 VTE, inclusief de General Manager en ondersteunende functies. De stichting fungeert hierbij als intermediair: het merendeel van de middelen wordt doorgezet naar de EnergyVille-onderzoeksinstituten voor inzet op de strategische doelstellingen en de operationalisering ervan.

Naast deze structurele financiering heeft de Vlaamse overheid aanvullende, projectgebonden subsidies toegekend via addenda bij het convenant, onder meer voor grootschalige onderzoeks- en infrastructuurprojecten zoals Etch (ondergrondse HV-DC-netten) en het Open Thor Living Lab. De jaarlijkse convenantsubsidie vervult een duidelijke hefboomfunctie: met een relatief beperkte publieke bijdrage wordt substantiële externe financiering aangetrokken via Europese en andere competitieve onderzoeksprogramma's.

Conclusies

Ex post

EnergyVille heeft zich in de afgelopen convenantsperiode ontwikkeld tot een doeltreffend en professioneel georganiseerde samenwerking. Daarbij heeft Stichting EnergyVille haar coördinerende en faciliterende rol in belangrijke mate waargemaakt, met aantoonbare meerwaarde voor energieonderzoek, talentontwikkeling en beleid in Vlaanderen.

- **De oprichting van Stichting EnergyVille en het daaropvolgende convenant heeft de samenwerking institutioneel en structureel verankerd.** De stichting heeft bijgedragen aan meer coördinatie, strategische sturing en professionalisering van het energieonderzoek tussen de vier onderzoeksinstituten. Daardoor is de samenwerking sterker en minder vrijblijvend geworden. Dit heeft de gezamenlijke positionering en externe representatie van EnergyVille richting de overheid, industrie en Europese partners versterkt.
- **EnergyVille heeft tijdens de convenantsperiode (2022-2026) aantoonbaar vooruitgang geboekt op alle strategische doelen: alle negen KPI's zijn behaald of zeer ruim behaald.** Dit wijst op een effectieve implementatie van het convenant en een duidelijke intensivering van de activiteiten van EnergyVille. De KPI's geven echter geen volledig beeld doordat deze gefocust zijn op kwantitatieve resultaten. Zo geeft bijvoorbeeld het totale aantal industriële samenwerkingen (KPI 3) geen inzicht in de duur of intensiteit van die relaties en omvat het gerapporteerde aantal workshops en seminars (KPI 4) diverse activiteiten die niet allemaal directe samenwerking met speerpuntclusters of bedrijven betreffen. Een herwerking van de KPI's kan helpen om verder inzicht te krijgen in de voortgang van de strategische doelen. Ondanks deze nuancering bevestigt het ruime behalen van alle KPI's dat EnergyVille de convenantsdoelstellingen over de hele lijn in belangrijke mate heeft waargemaakt.
- **De jaarlijkse subsidie van € 3 miljoen van de Vlaamse overheid wordt effectief ingezet door EnergyVille.** Met deze publieke bijdrage wordt de coördinatie van het energieonderzoek bij de vier EnergyVille-onderzoeksinstituten ondersteund en wordt ook bijgedragen aan strategische programmering, valorisatie, industriële samenwerking, Europese positionering en outreach. De jaarlijkse subsidie wordt aangevuld door substantiële bijdragen van de EnergyVille-onderzoeksinstituten via personeel, expertise, infrastructuur, cofinanciering en investeringen. De evaluatie wijst erop dat de middelen effectief en efficiënt zijn benut door EnergyVille.
- **EnergyVille beschikt in Genk over unieke faciliteiten en versterkt daarmee de Vlaamse innovatie-infrastructuur.** EnergyVille beschikt over unieke onderzoeksfaciliteiten, waarin geavanceerde lab-infrastructuur en living-lab-omgevingen op één locatie zijn samengebracht. Deze infrastructuur is het resultaat van de bundeling van middelen, expertise en onderzoeksactiviteiten van de vier onderzoeksinstituten, en zou in deze geïntegreerde vorm moeilijk tot stand zijn gekomen via afzonderlijke initiatieven.
- **EnergyVille voert top energieonderzoek uit binnen acht onderzoekslijnen,** waarbij EnergyVille onderzoek en innovatie op het materialen- en componentenniveau weet te verbinden met het systeemniveau. EnergyVille heeft een sterke onderzoekscapaciteit van circa 700 onderzoekers opgebouwd. De kracht van EnergyVille ligt in het combineren van

fundamenteel, toegepast en demonstratiegericht onderzoek over de volledige waardeketen. Dit resulteert in een hoge wetenschappelijke output, een groeiende internationale positie en een duidelijke aanwezigheid in Europese onderzoeksprojecten.

- **EnergyVille kan zich qua wetenschappelijke kwaliteit meten met toonaangevende Europese energieonderzoekscentra.** EnergyVille heeft zich internationaal ontwikkeld tot een erkende speler in het energiedomein, onder meer via de verwerving van Europese onderzoeksprojecten en deelname aan relevante netwerken. Het samenwerkingsmodel van EnergyVille is daarbij internationaal relatief uniek, doordat het de expertise van meerdere instellingen bundelt binnen één samenwerkingsverband.
- **EnergyVille draagt bij aan het opleiden en trainen van experts voor de energietransitie.** Binnen de samenwerking is sprake van een structurele en substantiële inzet op doctoraatsopleidingen, aangevuld met een systematische instroom van masterstudenten via stages en thesisprojecten. Daarnaast draagt EnergyVille via outreach- en STEM-initiatieven, onder meer in samenwerking met de T2-campus en het secundair onderwijs, bij aan de vroegtijdige kennismaking met energie- en technologieonderzoek. Hierdoor fungeert EnergyVille als een aantrekkingspool voor talent, draagt zij bij aan het voorkomen van braindrain uit Vlaanderen en versterkt het de instroom van internationaal talent.
- **EnergyVille heeft zich ontwikkeld van een onderzoekssamenwerking tot een erkende partij binnen het Vlaamse O&O&I-landschap.** De samenwerking levert gecoördineerde, wetenschappelijk onderbouwde input voor beleidsvorming en sluit inhoudelijk goed aan bij Vlaamse en Europese beleidskaders. Binnen EnergyVille komt de expertise van de EnergyVille-onderzoeksinstituten op complementaire wijze samen. Hierdoor fungeert EnergyVille als een herkenbaar aanspreekpunt, dat beleidsvragen kan benaderen vanuit een systeemperspectief.
- **EnergyVille vervult een belangrijke verbindende rol in het Vlaamse en Europese energie-innovatie-ecosysteem.** De samenwerking brengt kennisinstellingen, bedrijven en overheden samen rond gedeelde onderzoeks- en innovatievraagstukken. Hierbij vervult EnergyVille een coördinerende rol die bijdraagt aan samenhang en afstemming binnen het ecosysteem, wat de versnippering binnen het Vlaamse energielandschap vermindert. Daarnaast is EnergyVille stevig ingebed in Europese onderzoeks- en innovatienetwerken, wat de toegang tot internationale partnerschappen en onderzoeksprogramma's versterkt. Bovendien is haar netwerk tijdens de convenantsperiode flink uitgebreid met verscheidene triple-helix-actoren. Hiermee vormt EnergyVille een duidelijke meerwaarde voor de samenhang en slagkracht van het Vlaamse energie-innovatie-ecosysteem.

Tegelijkertijd toont de evaluatie structurele aandachtspunten in de governance, positionering en strategische rol van EnergyVille.

- **De governancestructuur van EnergyVille is complex door de dubbele structuur van Stichting EnergyVille en Samenwerking EnergyVille.** Hoewel het onderscheid in rollen en verantwoordelijkheden intern voldoende helder is en het de dagelijkse werking niet belemmert, is deze structuur voor externe stakeholders minder transparant en intuïtief. Bijkomend treden de vier onderzoeksinstituten in hun externe communicatie niet enkel

onder de gezamenlijke EnergyVille-noemer naar buiten, maar ook vaak onder eigen naam. Dit doen zij mede vanwege interne afspraken rondom dual-branding. Hierdoor ontstaat mogelijk extern onduidelijkheid over verantwoordelijkheden en aanspreekpunten. Daarnaast is de werking van EnergyVille in belangrijke mate afhankelijk van de inzet van enkele sleutelfiguren. Ondanks dat dit bijdraagt aan de slagkracht op korte termijn, vormt het een aandachtspunt voor de structurele borging en continuïteit van de organisatie.

- **Het is niet altijd duidelijk wat precies onder de noemer van EnergyVille valt.** Zowel bij beleidsmatige ondersteuning als onderzoeksactiviteiten wordt onderzoek beschouwd als onderdeel van één of meer moederinstellingen en niet van EnergyVille als samenwerking. Voor nationale en internationale stakeholders is dat vaak niet duidelijk. Internationaal hangt dit bovendien samen met het feit dat deelname aan Europese projecten formeel via de EnergyVille-onderzoeksinstellingen verloopt en niet onder de naam van EnergyVille. Dit beperkt de herkenbaarheid, gezamenlijke positionering en externe slagkracht van EnergyVille als overkoepelend samenwerkingsverband.
- **De adviesraden worden als waardevol gezien, maar worden onvoldoende benut voor strategische sturing.** Hierdoor blijft een deel van de potentiële meerwaarde voor strategische keuzes van EnergyVille onbenut.
- **De huidige KPI's sluiten niet meer aan bij het ambitieniveau en de toegenomen volwassenheid van EnergyVille.** Verschillende KPI's zijn over een langere periode structureel en ruimschoots overtroffen. De huidige KPI's zijn vooral kwantitatief van aard, waardoor zij beperkt zicht geven op de kwaliteit, diepgang en strategische betekenis van industriële samenwerking, valorisatie, human capital, en outreach. Deze vaststelling doet geen afbreuk aan de relevantie of geschiktheid van de KPI's binnen de oorspronkelijke convenantscontext, maar weerspiegelt dat EnergyVille zich inmiddels in een verdere ontwikkelingsfase bevindt dan bij de vaststelling van het huidige KPI-kader.
- **De verankering van valorisatie en samenwerking met de industrie is binnen EnergyVille nog onvoldoende structureel.** Valorisatie krijgt momenteel vooral vorm op projectniveau en is beperkt ingebed in de overkoepelende strategie en governancestructuur van EnergyVille. Hierdoor ontbreekt een duidelijke sturing en eigenaarschap op organisatieniveau. Ook een samenhangende set van KPI's om de kwaliteit, impact en doorwerking van valorisatie te monitoren, ontbreekt grotendeels. De betrokkenheid van industriële partners is eveneens onvoldoende structureel verankerd in de samenwerking. Hierdoor blijven valorisatie, business development en industriële betrokkenheid versnipperd georganiseerd en worden zij nog onvoldoende meegenomen in strategische keuzes en prioritering op organisatieniveau.
- **EnergyVille vervult zowel een reactieve als proactieve rol in het energiebeleid.** Beleidsactoren erkennen EnergyVille als een inhoudelijk sterke en betrouwbare bron van expertise en doen geregeld een beroep op haar kennis. Tegelijkertijd levert EnergyVille ook op eigen initiatief beleidsrelevante bijdragen, bijvoorbeeld zoals PATHS2050 en via wetenschappelijke position papers. EnergyVille beperkt zich daarbij tot objectieve, wetenschappelijk onderbouwde inzichten als input voor het beleidsdebat, en treedt bewust niet in de rol van beleidsmaker. De rol van EnergyVille blijft in de praktijk (grooten)deels vraaggestuurd, waardoor het proactieve potentieel nog niet volledig benut wordt.

Verschillende stakeholders signaleren dat EnergyVille meer proactief haar expertise onder de aandacht kan brengen bij beleidsmakers.

Ex ante

De ex-ante-analyse laat zien dat de voorgestelde koers van EnergyVille inhoudelijk goed aansluit bij de toekomstige Vlaamse en Europese beleidscontext. Zij biedt duidelijke kansen om de relevantie en impact van de samenwerking verder te vergroten.

- **De voorgestelde koers bouwt logisch voort op de bestaande sterktes van EnergyVille.** In de voorgestelde toekomststrategie wordt verder ingezet op de combinatie van expertise, gedeelde infrastructuur en systeemgericht onderzoek over de volledige waardeketen. De verschuiving naar een meer programmatische aanpak met FlagShips biedt een potentieel sterke basis om de maatschappelijke, industriële en beleidsmatige relevantie van EnergyVille explicieter en zichtbaarder te maken. Daarmee kan EnergyVille haar rol als verbindende en systeemgerichte energie-innovatiehub verder versterken.
- **De nieuwe voorgestelde KPI's zijn een noodzakelijke actualisering en aanscherping van de huidige KPI's.** De huidige KPI's weerspiegelen nog slechts gedeeltelijk de toegenomen volwassenheid van EnergyVille. De voorgestelde herijking van de KPI's sluit in grote lijnen goed aan bij de beoogde toekomstige ontwikkelfase van EnergyVille en de beleidsverwachtingen vanuit de Vlaamse overheid. Met meer nadruk op valorisatie, Europese positionering, gezamenlijke talentontwikkeling en de kwaliteit van samenwerking bieden de nieuwe KPI's een beter passend sturingskader dan de huidige set. Tegelijkertijd biedt een enkele KPI gericht op industriële samenwerking hoogstwaarschijnlijk te weinig inzicht in de valorisatie en de bredere impact op het industriële weefsel van Vlaanderen door EnergyVille. Doordat verschillende types van samenwerking bij elkaar worden opgeteld, zonder duidelijke duiding van de score of maatstaf van deze score, blijft de betekenis van deze KPI beperkt. Hierdoor blijft onduidelijk of EnergyVille vooral incidentele samenwerkingen realiseert, of ook structurele, strategische en economisch relevante valorisatiepaden met de industrie opbouwt.
- **De voorgenomen Valorisation Board vormt een logische vervolgstap om de samenwerking met de industrie en de valorisatie van onderzoek binnen EnergyVille verder te professionaliseren.** Hoewel de samenwerking met de industrie tijdens de convenantsperiode is toegenomen, blijft deze met circa 4% van de totale omzet beperkt en overwegend projectmatig van aard. Dit aandeel ligt beduidend lager dan bij vergelijkbare onderzoeksinstituten zoals Fraunhofer IEE en TNO EMT, waar industriële inkomsten een groter onderdeel vormen van de financieringsmix. Tegen deze achtergrond zijn er duidelijke mogelijkheden om industriële inkomsten verder te ontwikkelen, onder meer via contractonderzoek, licenties en andere vormen van valorisatie. De oprichting van een Valorisation Board kan bijdragen aan een meer samenhangende strategie, en meer gerichte sturing op valorisatie, en sluit daarmee aan bij de ambitie om valorisatie structureler te verankeren binnen de werking van EnergyVille.
- **De voorgestelde meer programmatische toekomststrategie sluit inhoudelijk goed aan bij de Vlaamse en Europese beleidsprioriteiten.** Deze prioriteiten betreffen met name veiligheid,

veerkracht, strategische autonomie, industriële competitiviteit en systeemintegratie. Door in te zetten op een programmatische aanpak (met FlagShips) kan EnergyVille haar maatschappelijke, industriële en beleidsmatige impact gericht vergroten. Deze strategie is in de basis verdedigbaar en biedt duidelijke kansen om de relevantie van EnergyVille te versterken in een beleidscontext die steeds sterker inzet op strategische autonomie en competitiviteit. Daarbij blijft het van belang om voldoende flexibiliteit te behouden om tijdig te kunnen inspelen op beleidswijzigingen.

Tegelijkertijd vraagt de verdere uitwerking van de voorgestelde koers om scherpere keuzes, een sterkere onderbouwing en een heldere afbakening van de rol van EnergyVille binnen het bredere Vlaamse O&O&I-landschap.

- **De toekomststrategie is nog onvoldoende uitgewerkt en onderbouwd.** Dat geldt in het bijzonder voor de concrete valorisatiepaden van de FlagShips, waardoor de beoogde impact nog onvoldoende helder is. Tevens is onduidelijk wat de expliciete rol en inrichting van de toekomstige Valorisation Board is, welke rol en verantwoordelijkheden deze raad zal krijgen, welke strategische koers zij zal moeten ondersteunen, en hoe industriële partners betrokken zullen worden.
- **EnergyVille vraagt extra financiering voor de uitbreiding van haar activiteiten, maar de onderbouwing van de FlagShips is onvoldoende.** EnergyVille vraagt voor de volgende convenantsperiode niet alleen om een continuering van de huidige financiering, maar ook om aanvullende middelen voor de opbouw van meerdere FlagShips, gedeelde investeringen en transversale coördinatie. Daarmee wil EnergyVille sterker inzetten op systeemintegratie, valorisatie, gedeelde infrastructuur en onderzoekslijnoverstijgende samenwerking. De verbreding van de onderzoeksactiviteiten sluiten inhoudelijk aan bij de ambitie om de maatschappelijke en industriële impact te vergroten. Dit vereist echter een stevige onderbouwing van waarom deze extra middelen noodzakelijk zijn, waarvoor ze precies ingezet zullen worden en waarom zij via het convenant gefinancierd moeten worden. Op dit moment is de onderbouwing van een substantiële verhoging van deze middelen onvoldoende duidelijk voor de Vlaamse overheid en de consultant. Verdere concretisering van de budgettering, fasering en impact is dan ook nodig. In de huidige vorm biedt het ontwerp van strategisch plan 2027-2031 nog onvoldoende basis om de gevraagde bijkomende middelen toe te kennen.
- **Een deel van de gevraagde financiering sluit niet aan bij de doelstelling van het huidige convenant en van de bepaling in het W&I decreet.** Een deel van de gevraagde middelen voor de toekomst lijkt bestemd voor de financiering van reguliere onderzoeksactiviteiten en -infrastructuur. Dit wijkt af van de afspraken in het huidige convenant zoals gedefinieerd in het W&I decreet. Daarnaast kan hiermee het risico ontstaan dat EnergyVille niet langer primair gezien wordt als coördinerende samenwerking, maar ook als aanvullend financieringskanaal voor onderzoek. Dat kan leiden tot onduidelijkheid over de rol van Stichting EnergyVille. Bovendien ontstaat hierdoor ook een ongelijk speelveld voor energieonderzoek binnen het bredere Vlaamse O&O&I-landschap.

- **Het is van belang dat de toekomstige rol van EnergyVille helder en complementair blijft aan andere Vlaamse kennisinstellingen en samenwerkingsverbanden.** De rol van EnergyVille vraagt om een duidelijke afbakening ten opzichte van andere spelers in het Vlaamse O&O&I-landschap. Dit voorkomt overlap en zorgt ervoor dat aanvullende expertise buiten het consortium beter benut kan worden. Tegelijk ligt er potentieel om de samenwerking en afstemming met andere Vlaamse kennisinstellingen verder te versterken, zodat het bredere energieonderzoekslandschap meer samenhang en complementariteit vertoont. Een heldere positionering is ook van belang om aanvullende publieke middelen overtuigend te kunnen legitimeren als bijdrage aan de versterking van de Vlaamse energie-innovatiecapaciteit als geheel, en niet alleen aan de verdere uitbouw van één samenwerkingsverband.

Aanbevelingen

De onderstaande aanbevelingen volgen uit de ex-post- en ex-ante-analyse en zijn gericht op het verder versterken van de rol, werking en positionering van EnergyVille. Daarbij maken we onderscheid tussen aanbevelingen aan de Vlaamse overheid en aanbevelingen aan EnergyVille zelf.

Aanbevelingen aan de Vlaamse overheid

- **Behoud financiering om de coördinatie van EnergyVille te stimuleren en de stuurkracht van de overheid te behouden.** De oprichting van Stichting EnergyVille en het daaropvolgende convenant hebben de samenwerking institutioneel verankerd en geleid tot meer coördinatie, strategische sturing en professionalisering van het energieonderzoek tussen de vier onderzoeksinstituten. Behoud van financiering voor coördinatie lijkt daarom gepast om hun toekomstige ambities waar te kunnen maken. Daarnaast maken deze middelen het mogelijk om de stuurkracht van de overheid te behouden met aangescherpte strategische doelstellingen en KPI's. Door deze coördinerende en sturende rol wordt versnippering beperkt, samenwerking versterkt en kan het energieonderzoek beter in samenhang worden ontwikkeld, wat bijdraagt aan een effectievere werking van het bredere Vlaamse energie-innovatiesysteem.
- **Herijk de KPI's om het ambitieniveau en de toenemende volwassenheid van EnergyVille beter te weerspiegelen.** Voor een volgend convenant wordt aanbevolen de KPI's te herijken en door te ontwikkelen, met aandacht voor scherpere streefwaarden en aanvullende kwalitatieve indicatoren naast kwantitatieve indicatoren. Het piramidemodel³ van het Departement WEWIS en de door EnergyVille voorgestelde nieuwe KPI's kunnen hiervoor als vertrekpunt of inspiratie worden genomen. Voor de nieuwe KPI's is het van belang om niet alleen output in termen van aantallen te meten, maar ook om een beter zicht te krijgen op de kwaliteit en diepgang van industriële samenwerking, valorisatie, human capital, en outreach.

³ Dit kader is recent gepubliceerd (april 2026) en ontwikkeld om meer sturing en samenhang aan te brengen in het Vlaamse O&O&I-systeem als geheel. De kern van dit piramidemodel is dat expliciet wordt gemaakt wat Vlaanderen op systeemniveau met onderzoek, ontwikkeling en innovatie wil bereiken, en hoe de bijdragen van individuele instellingen, instrumenten en programma's zich daartoe verhouden.

- **Verbind eventuele extra publieke middelen explicieter aan KPI's op systeemniveau.** Stuur in de toekomst meer op effecten op systeemniveau, zoals versterkte samenwerking, complementariteit met andere actoren en bredere valorisatie-effecten. Dit kan door huidige (en mogelijk aanvullende) middelen vanuit een eventueel toekomstig convenant nadrukkelijk te koppelen aan concrete doelstellingen en indicatoren op het vlak van samenwerking, industriële betrokkenheid en maatschappelijke impact.
- **Stimuleer een gefaseerde ontwikkeling van de ambities rond FlagShips en de programmatische uitbreiding.** Indien de Vlaamse overheid zou instemmen met een verhoging van de subsidie aan Stichting EnergyVille, dan wordt aanbevolen om de FlagShips gefaseerd te financieren. Gegeven het ambitieniveau van de voorgestelde uitbreiding is deze aanpak wenselijk. Door te starten met een beperkter aantal FlagShips en pas op te schalen bij aantoonbare meerwaarde, worden risico's beperkt en is de mogelijkheid tot bijsturing groter.
- **Borg de positionering van EnergyVille sterker binnen het Vlaamse O&O&I-systeem.** Maak bij toekomstige keuzes over positionering en financiering explicieter richting andere actoren hoe EnergyVille complementair is aan bestaande kennisinstellingen en samenwerkingsverbanden. Dit draagt bij aan transparantie, zo wordt een ongelijk speelveld voorkomen en er wordt bijgedragen aan een versterking van het Vlaamse energie-innovatiesysteem als geheel.

Aanbevelingen aan EnergyVille

- **Vergroot de externe zichtbaarheid en verduidelijk de governancestructuur.** De EnergyVille-governance werkt in de praktijk goed maar de structuur is complex. Door de structuur te verduidelijken en rollen explicieter te maken, worden verantwoordelijkheden en de verhouding tussen Stichting EnergyVille en Samenwerking EnergyVille helderder. Door deze structuur extern zichtbaar te maken, wordt duidelijker hoe EnergyVille is georganiseerd. Dit kan verder ondersteund worden door de werking van EnergyVille transparanter te communiceren via de website, bijvoorbeeld door meer gedetailleerde jaarverslagen te publiceren en de samenstelling van adviesraden en stuurgroepen expliciet toe te lichten. Dit borgt de begrijpelijkheid, vermindert rolverwarring en draagt bij aan meer vertrouwen in de organisatie.
- **Benut de governance- en adviesstructuren actiever voor strategische sturing en prioritering.** De governance functioneert in de praktijk goed, maar de huidige adviesraden zouden nog meer betrokken kunnen worden bij themakeuzes, prioritering en externe positionering.
- **Vergroot de transparantie over de inzet en besteding van de extra gevraagde middelen.** Het is, onder meer voor de Vlaamse overheid, onvoldoende inzichtelijk hoe en waarvoor de extra gevraagde middelen precies ingezet zullen worden. Door deze inzet beter te onderbouwen, kan de legitimiteit van de publieke financiering worden versterkt. Daarnaast vragen extra middelen niet alleen om inhoudelijke ambitie, maar ook om een expliciete en toetsbare onderbouwing van hun noodzaak en toegevoegde waarde binnen het bestaande convenant en het bredere Vlaamse O&O&I-landschap.
- **Investeer gericht in de verdere professionalisering van valorisatie en industriële samenwerking.** Veranker en monitor valorisatie en industriële samenwerking beter. EnergyVille zou een centrale aanpak moeten ontwikkelen om valorisatie-output, zoals octrooien, licenties en spin-offs, systematisch bij te houden en te stimuleren, zodat het de

eigen economische impact beter kan aantonen en daarop kan sturen. Indien een dergelijke centrale aanpak niet haalbaar is binnen de huidige organisatiemodellen, is het van belang om ten minste formele afspraken te maken met de partnerinstituten over deze onderwerpen. Dit kan bijvoorbeeld via de voorgenomen Valorisation Board en bijbehorende KPI's voor valorisatie. Daarbij is het wel van belang dat duidelijk is welke rol en verantwoordelijkheden de Valorisation Board zal krijgen ten opzichte van de bestaande adviesraden, welke strategische koers zij zal moeten ondersteunen, en hoe industriële partners betrokken zullen worden. Daarnaast zijn afspraken tussen EnergyVille en de EnergyVille-onderzoeksinstituten over waar de opbrengsten van licenties belanden een belangrijk onderdeel van een volwassen valorisatiestructuur.

- **Werk concrete valorisatie- en impactpaden uit voor FlagShips en programmatische activiteiten in samenwerking met de industrie.** De inhoudelijke richting van de toekomststrategie is verdedigbaar, maar de vertaling naar concrete impact is onvoldoende uitgewerkt. Heldere beschrijvingen van hoe FlagShips bijdragen aan valorisatie, beleidsimpact en industriële toepassing, inclusief passende KPI's, zijn noodzakelijk om de voortgang en effectiviteit te kunnen monitoren.
- **Versterk de expliciete positionering en zichtbaarheid van EnergyVille als overkoepelend samenwerkingsverband.** Hoewel EnergyVille inhoudelijk duidelijke meerwaarde levert, wordt die extern nog onvoldoende herkend. Een consequente positionering, zichtbare branding en expliciete vermelding van EnergyVille bij publicaties, beleidsinput en projecten zijn daarom nodig. Daarbij is het ook van belang om, waar relevant, andere actoren in het Vlaamse onderzoekssysteem te betrekken.
- **Versterk en structureer de samenwerking met andere Vlaamse kennisinstellingen op het vlak van energieonderzoek.** Hoewel EnergyVille een centrale rol speelt voor energieonderzoek in het Vlaamse landschap, blijft de samenwerking met andere kennisinstellingen momenteel vaak ad hoc en beperkt in scope. Er ligt potentieel om deze samenwerking meer strategisch en structureel vorm te geven, bijvoorbeeld door gezamenlijke roadmaps, programmatische samenwerking rond specifieke thema's en een betere afstemming van onderzoeksagenda's. De voorgestelde Flagships zouden daarbij als concreet programmatisch aanknopingspunt kunnen dienen. Dit kan bijdragen aan het beter benutten van complementaire expertise binnen Vlaanderen, het verminderen van versnippering en het vergroten van de gezamenlijke slagkracht in energie onderzoek en -innovatie in zowel nationale als Europese context.
- **Versterk de proactieve beleidsadviserende rol door beleidsvragen en systeemuitdagingen te agenderen.** EnergyVille wordt erkend als een inhoudelijk sterke gesprekspartner en sluit goed aan bij Vlaamse en Europese beleidskaders, maar vervult momenteel veelal een reactieve rol. Door actiever beleidsrelevante thema's te identificeren en te agenderen, kan EnergyVille haar beleidsmatige meerwaarde vergroten. Dat geldt vooral voor thema's als strategische autonomie, veerkracht, systeemintegratie en industriële competitiviteit. Zo kan EnergyVille zich nadrukkelijker positioneren als strategische kennis- en systeempartner in regionaal, nationaal en internationaal opzicht.



Onderzoek voor *onderbouwd* beleid.

Dialogic innovatie & interactie

Hooghiemstraplein 33

3514 AX Utrecht

030-2150580

www.dialogic.nl